

Отже, екологічна духовність – це якість, що характеризує вищий рівень розвитку людини, вищий рівень розвитку її екологічної свідомості.

Література

1. Канівець В.І. Життя ґрунту. – К.: Аграрна наука, 2001.
2. Ковда В.А. Основы учения о почве. – Кн. 1 и 2. – М.: Наука, 1973.
3. Назаренко І.І., Польчина С.М., Нікорич В.А. Ґрунтознавство: Підручник. – Чернівці, 2003.
4. Почвоведение. В 2 ч. /Под ред. В.А.Ковды, Б.А.Розанова. – М.: Высш.шк., 1988.
5. Родючість ґрунтів. Моніторинг та управління /За ред.В.В.Медведева. – К.: Урожай, 1992.

МОНІТОРИНГ СТИЛІВ ТА ФОРМ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Беляєва Н.В., Чаленко Н.Б., Грицька Т.С. (Полтава)

Процеси державотворення, що відбуваються в Україні сьогодні, спричинили істотні перетворення в системі освіти. Школа на рубежі століть повинна не просто дати учням той чи інший обсяг знань і умінь, а й сформувати таку людину, яка здатна творчо мислити, приймати рішення, виробити свою позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе та інших і вміння адаптуватися до умов життя.

Це, відповідно, вимагає зміни стратегії управління, за якою акценти переносяться на особистість як суб'єкт навчальної діяльності. Робота менеджера в навчальному процесі пов'язана зі свідомою управлінською діяльністю, яка спрямована на створення сприятливих умов навчання, удосконалення в засвоєнні знань, умінь і навичок, підготовки до трудової, фізичної, професійної діяльності.

Діяльність керівника, в першу чергу, пов'язана з людським чинником. Для його ефективною реалізації управлінець повинен мати такі особистісні якості: бути людиною доброю, і позитивно відноситись до кожного підлеглого; вміти епатувати співробітникам; бути оптимістом; бути творчою людиною; мати етичний такт, тощо. Слід враховувати той аспект, що у складних умовах життєдіяльності основним інструментом впливу на людей є особистість керівника, його професійна майстерність, рівень зрілості в управлінській діяльності та особистісні якості.

Головне призначення керівника освітнього закладу полягає в тому, щоб своєю високою моральністю, любов'ю до людей, знаннями, працелюбністю та іншими якостями стати взірцем для наслідування. Наприклад, професійно важливими якостями європейських менеджерів вважаються високий рівень самоконтролю, емоційна врівноваженість, комунікабельність, готовність до співробітництва, впевненість у собі, а також низькі показники депресії.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень провідних учених свідчить, що найбільш успішний розвиток професійної майстерності здійснюється при співвіднесенні мотивів із зовнішніми стимулами. До них вони відносять: демократичне управління колективом; створення творчого мікроклімату; пропаганду передових знахідок і досягнень членів педагогічного колективу; представлення педагогів і вихованців до нагороди і заохочення за досягнуті результати; преміювання за участь в роботі творчих мікрогруп; підготовку і проведення методичних заходів.

Існує тип педагогічної взаємодії за відповідністю внутрішнього стану і зовнішніх проявів – ставлення і спілкування, де зовнішнє і внутрішнє співпадають. Такий керівник повинен володіти почуттям упевненості в собі, вважати себе здібним справлятися з життєвими труднощами, не здатний сприймати себе як невдачу, відчувати, що потрібен іншим людям, що вони його сприймають, а його здібності, цінності і судження значимі в очах оточуючих.

Безперечно, видатний управлінський талант, як і політичний, артистичний, педагогічний чи лікарський, виявляється досить рідко. Така діяльність потребує особливих якостей від людини, а особливо для того, щоб стати авторитетним керівником.

Професіоналізм керівника — це сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються з особистістю у процесі оволодіння знаннями та довготривалої діяльності, що забезпечують якісно новий, вищий рівень вирішення складних професійних завдань.

Головною здібністю, що об'єднує всі інші, є толерантність, чутливість до людей. З нею тісно пов'язані:

- комунікативність (потреба у спілкуванні, здатність легко налагоджувати контакти, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування);
- перцептивні здібності (професійна проникливість, пильність, інтуїція, здатність сприймати і розуміти іншу людину, її психологічний стан за зовнішніми ознаками);
- динамізм особистості (здатність активно впливати на іншу особистість);
- емоційна стабільність (володіння собою, самоконтроль, саморегуляція);
- оптимістичне прогнозування (передбачення розвитку процесу з орієнтацією на позитивне в ньому);
- креативність (здатність до творчості, генерування нових ідей, уникнення традиційних схем, оперативного розв'язання проблемних ситуацій);
- впливовість (здатність вплинути на психічний і моральний світ людей в певному напрямі, зближуватися з ними, здобувати довіру, любов і повагу).

Опитування директорів навчальних закладів Полтавської області та їх колективів, що мало за мету з'ясувати яким стилям управління надають перевагу сучасні менеджери освіти, які риси повинен мати управлінець, які б якості хотілося бачити у керівника, виявило цікаві та різноманітні дані.

Зокрема, на питання «Якими рисами повинен володіти керівник»? Комишнянські вчителі відмітили професіоналізм, завзятість, лідерство, вимогливість, суворість, знання свого предмету, доброзичливість, відданість своїй справі, висока морально-етична культура і наявність організаторських здібностей.

Директор Полтавської гімназії №9 наголосила, що: «Кращими викладачами є ті, хто виховують своїм прикладом, дотримують слово, слухають і розуміють дітей, знаходять спільну мову з ними та їхніми батьками, а також мають високий рівень професійної підготовки і постійно працюють над його підвищенням. Керівник Диканської гімназії надав перевагу таким рисам, як освіченість, комунікабельність, передбачення майбутніх перспектив для школи, допомога проявитися творчій особистості. Директор Свиридівської ЗОШ наголосив на знанні методики викладання і психології людей. А директор Ключниківської ЗОШ надала перевагу повазі до людей, доброзичливості і наполегливості у праці.

На питання «Якими якостями чи правилами ви користуєтесь як менеджер»? кожен із керівників відмічав своє, але на доброзичливість указав кожен. Найбільш цікавими виявилися правила директорів Полтавської гімназії №9: «Демократія – перш за все дисципліна», «Не нашкодь», « Неси відповідальність за доручену справу», «Дотримуйся норм педагогічної етики», – і Бієвської ЗОШ: дотримуйся п'яти правил (любити дитину, вірити у дитину, знати дитину, поважати дитину, розуміти дитину) і однієї заповіді:

Щоб любові вогонь не згас,
Щоб віддати дітям серце і душу
Я щоранку заходжу у клас,
Я учитель, я чити мушу.

Література

1. Орбан-Лембрик Л.Є. Морально-психологічні джерела управління// Наукові праці МАУП. Вип.4: Соціально-психологічні проблеми вдосконалення управлінської діяльності – К.: МАУП, 2002.-с.16 – 20.
2. Шкурко Я. І. Вплив комунікативних особливостей жінки-керівника закладу освіти на ефективність її управлінської діяльності. 19.00.05 – соціально психологія. Автореферат дис. канд. психол. наук. – К.: 2000. – 29 с.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРА НА УРОКАХ ХІМІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Брюховецька І.В., Прийма А.М. (Трускавець)

Завдання, що стоять сьогодні перед школою, спрямовані на перехід системи освіти на новий тип гуманістично-іноваційної освіти, її конкурентоспроможність у європейському та світовому освітніх просторах, формування молоді, що матиме знання та навички, необхідні для інтеграції в суспільство, буде здатною навчатися впродовж життя. Такий підхід вимагає від сучасної школи активного впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, які модернізують процеси розвитку суспільства, що на сучасному етапі характеризується величезним інформаційним потоком, а від сучасного вчителя – оволодіння новими інформаційними технологіями, які дають змогу продуктивно організувати пізнавальну діяльність учнів з використанням нових навчальних засобів, кардинально впливають на систему форм та методів навчання [1].

Знання, в тому числі й хімічні, розглядаються сьогодні не як самоціль, а як засіб, як умова усвідомлення людиною свого місця в суспільстві. Ніякою мірою не принижуючи роль знань, слід підкреслити, що великий обсяг фактичних знань у сучасному світі практично втратив свою цінність, оскільки будь-яка інформація стала легкодоступною, а її обсяг неухильно зростає. Допомогають відкривати учням і вчителям доступ до нових нетрадиційних джерел інформації інформаційні технології, які містять якісно нові можливості для навчання та творчого розвитку. Навчання з використанням нових інформаційних технологійбудується як спілкування дитини з комп'ютером, має діалогічний характер, дає змогу поєднувати індивідуальні та групові форми роботи. Таке навчання орієнтоване на самоосвіту, розвиток особистості дитини відповідно до її індивідуальних потреб. Крім того, основною метою впровадження нових інформаційних технологій навчання є підготовка учнів до повноцінної